

Dosarul nr.2ra-1119/22
2-19049639-01-2ra-12082022

Prima instanță - Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: L. Roic-Botezatu)
Instanța de Apel - Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Panov, O. Cojocaru, M. Anton)

Î N C H E I E R E

12 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de Bucșa Alexei, reprezentat de avocatul Bujoreanu Eugeniu,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ministerul Apărării către Bucșa Alexei privind recuperarea cheltuielilor de instruire,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2022, prin care s-a respins apelul declarat de Bucșa Alexei și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 06 mai 2021,

c o n s t a t ă :

La 20 februarie 2019, Ministerul Apărării a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Bucșa Alexei prin care a solicitat încasarea sumei de 385118,72 lei cu titlu de cheltuieli de instruire.

În motivare, a indicat că prin ordinul comandantului Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” Bucșa Alexei a fost admis la studii.

La 25 iulie 2013, Bucșa Alexei a încheiat cu comandantul (rectorul) Academiei Militare contractul de îndeplinire a serviciului militar pentru perioada 25 iulie 2013-25 iulie 2022 (4 ani pentru studii și 5 ani de serviciu), în baza căruia pârâtul s-a obligat să îndeplinească serviciul militar pe parcursul perioadei contractate.

La 23 iunie 2017, Bucșa Alexei a absolvit Academia Militară obținând specialitatea „Transmisiuni și administrație publică”, iar la 11 decembrie 2017, prin Ordinul Ministrului Apărării, a fost eliberat din rândurile Armatei Naționale, la inițiativa personală, conform art.35 alin.(3) lit. m) al Legii cu privire la statutul militarilor și la 26 decembrie 2017, prin ordinul de zi a comandantului Regiment de rachete antiaeriene nr.254, Bucșa Alexei a fost exclus din lista nominală a unității militare.

Reclamantul a susținut că cheltuielile suportate de Ministerul Apărării pentru instruirea pârâtului în cadrul Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” constituie pentru: anul 2013 – 29262 lei; anul 2014 – 93517 lei; anul 2015 –

123388 lei; anul 2016 – 117766 lei; anul 2017 – 64629 lei, iar în total suma 428562 lei, astfel încât, urmare a îndeplinirii de către pârât a serviciul militar în Armata Națională în perioada 24 iunie 2017- 26 decembrie 2017 (5 luni), suma ce urmează să o achite acesta din urmă proporțional termenului serviciului militar constituie 385118,72 lei (1825 zile (= 5 ani de serviciu) x 1640 zile (perioada restantă de îndeplinirea serviciului) = 385118,72 lei).

Bucșa Alexei pentru instruirea sa nu a suportat cheltuieli pe motivul că pregătirea cadrelor militare se efectuează din contul mijloacelor alocate din bugetul de stat în baza comenzii de stat, în dependență de necesitățile Forțelor Armate, iar pe parcursul instruirii, pârâtul a fost asigurat gratuit cu alimentație, echipament, bursă, cazare, asigurare medicală, etc., iar prin refuzul de a îndeplini serviciul militar în conformitate cu obligațiunile asumate prin contract, pârâtul a lipsit Ministerul Apărării de un specialist în domeniu, creând obstacole la executarea misiunilor de bază și de luptă specifice Armatei Naționale, menite pentru asigurarea securității statului, să poarte cheltuieli nejustificate pentru instruirea cadrelor noi.

Reclamantul a invocat că pregătirea cadrelor militare în cadrul instituțiilor de învățământ militar nu se realizează în scopuri personale ale militarului, dar în interesele securității naționale și ale statului, statul și militarul având obligații reciproce și anume – statul asigură instruirea militarilor la specialitatea aleasă, iar militarul îndeplinește serviciul militar în decurs de 5 ani după absolvirea instituției militare de învățământ.

Prin hotărârea Judecătorei Hîncești, sediul Central din 06 mai 2021, cererea de chemare în judecată depusă de Ministerul Apărării, a fost admisă.

S-a încasat de la Bucșa Alexei în beneficul Ministerului Apărării suma de 385118,72 lei cu titlu de cheltuieli de instruire și 11553,56 lei cu titlu de taxă de stat.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a conchis că Bucșa Alexei a încheiat contractul de îndeplinire a serviciului militar din 25 iulie 2013 cu Ministerul Apărării în persoana Comandantului (rector) Academia Militară a Forțelor Armate colonel Bucliș Mihail și studentul Bucșa Alexei prin care militarul Bucșa Alexei care a luat cunoștință cu Legea R. Moldova, actele normative, cu Regulamentul și modul de îndeplinire a serviciului militar și-a asumat obligațiunea să îndeplinească serviciul militar prin contract în Forțele Armate ale R.Moldova pe un termen de 9 ani (4 ani în Academia Militară a Forțelor Armate și după absolvire - 5 ani în Armata Națională a R.Moldova) în condițiile stabilite de legislație în vigoare cu privire la modul de îndeplinire a serviciului militar.

Potrivit pct.4 din contract, termenul de acțiune este de 9 ani, începând cu 25 iulie 2013 până la 25 iulie 2022.

Începând cu 25 iulie 2013 Bucșa Alexei a fost inclus în tabelul nominal a Academiei Militare a Forțelor Armate, în specialitatea transmisiuni, ca efectiv veritabil la toate genurile de aprovizionare (hrană, financiar, echipament, armament).

Instanța a reținut că la încheierea contractului din 25 iulie 2013 de îndeplinire a serviciului militar, lui Bucșa Alexei i-au fost aduse la cunoștințe clauzele contractului și anume că urmează să îndeplinească serviciul militar prin contract în

Forțele Armate ale R. Moldova pe un termen de 9 ani, dintre care 4 ani în Academia Militară a Forțelor Armatei, iar după absolvire - 5 ani în Armata Națională a R. Moldova, ultimul la data încheierii actului în cauză nu a avut careva obiecții față de clauzele contractuale, iar prin semnătura aplicată la 25 iulie 2013, pârâtul a confirmat că este de acord cu obligațiunile prevăzute între părți prin contractul de îndeplinire a serviciului militar.

Ministerul Apărării și-a respectat în totalitate obligațiunile exhaustive prevăzute în actele semnate între părți, suportând astfel pentru instruirea lui Bucșa Alexei cheltuieli prin care era obligat să le suporte față de ultimul.

Instanța de fond a reținut că Bucșa Alexei a avut cunoștință de consecințele care vor interveni în cazul nerespectării clauzelor contractului de îndeplinire a serviciului militar, însă absolvind Academia Militară, obținând specialitatea „Transmisiuni, Transmisiuni și administrație publică”, ulterior Bucșa Alexei, în baza cererii din propria inițiativă, prin ordinul Ministrului Apărării din 11 decembrie 2017 a fost eliberat din rândurile Armatei Naționale.

Art. 27 alin. (6) din Legea nr. 1245-XV din 18 iulie 2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei, militarii eliberați din serviciul militar prevede că după încheierea tuturor tipurilor de instruire, au îndeplinit serviciul militar în Forțele Armate mai puțin de 5 ani, achită cheltuielile pentru instruire, independent de sursa de finanțare, în conformitate cu prevederile Legii cu privire la statutul militarilor.

Instanța a conchis că prin sintagma „achită cheltuielile pentru instruire”, potrivit Legii citate, se subînțelege acoperirea cheltuielilor, calculate în mod proporțional, ce cuprind mijloacele bănești achitate personalului (militar și civil) implicat în procesul de instruire, cheltuielile pentru cazare, echipament, alimentație și asigurare medicală.

Respectiv, suma de 385118,72 lei constituie cheltuielile suportate de către Ministerul Apărării pentru instruirea lui Bucșa Alexei în cadrul Academiei Militare, conform Certificatului-calcul, în perioada 25 iulie 2013 – 23 iunie 2017, Ministerul apărării pentru instruirea lui Bucșa Alexei în perioada de studii a suportat cheltuieli pentru retribuirea muncii, pentru cazare, pentru echipament, alimentație, asistență medicală, precum și cheltuielile pentru un student, constituie în total suma de 428562 lei.

Instanța a constatat că Bucșa Alexei și-a îndeplinit serviciul militar în Armata Națională în perioada 25 iulie 2013 – 26 decembrie 2017, iar suma pe care urmează să o achite acesta proporțional termenului serviciului militar neexecutat „428562,00 lei: 1825 zile (ce constituie 5 ani de serviciu) x cu 1640 zile (perioadă restantă de serviciu) = 385118,72 lei.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 17 mai 2021, Bucșa Alexei a declarat apel, solicitând casarea hotărârii Judecătoriai Hîncești, sediul Central din 06 mai 2021, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2022, s-a respins apelul declarat de Bucșa Alexei și s-a menținut hotărârea Judecătoriai Hîncești, sediul Central din 06 mai 2021.

La 04 august 2022, Bucșa Alexei, reprezentat de avocatul Bujoreanu Eugeniu a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2022

solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanței și trimiterea cauzei spre rejudecare, în instanța de apel.

În motivare, a menționat că cauza a fost judecată în absența apelantului și avocatului care a solicitat amânarea ședinței de judecată din 07 aprilie 2022 din motivul existenței unei cauze conexe examinate de aceeași instanță.

Motivul amânării a servit faptul că la 11 aprilie 2022 urma a fi examinată cauza conexă în contencios administrativ la acțiunea de control normativ, înaintată de Buța Alexei împotriva Ministerului Apărării cu privire la anularea parțială a Ordinului Ministrului Apărării nr. 123 din 20 iunie 2007 și a Ordinului Ministrului Apărării nr. 566 din 21 august 2019.

Prin examinarea cauzei în lipsă, instanța de a încălcat dreptul la apărare și la un proces echitabil și la egalitatea armelor, încălcând articolul 6 paragraful 1 CEDO.

Examinând cauza, instanțele ierarhic inferioare au dat apreciere arbitrară probelor și anume Certificatului-calcul, tabelatului cheltuielilor suportate pentru instruirea studenților în anul 2013-2017, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei.

Instanțele ierarhic inferioare au dat apreciere greșită Raportului de expertiză judiciară nr. 7/20 din 16 iulie 2020 efectuat de către Biroul Individual de Expertiză judiciară "Cara Ecaterina", asupra cheltuielilor confirmate prin documente contabile, pentru instruirea lui Buța Alexei pentru anii de studii.

În sumele reflectate în certificatul-calcul au fost incluse toate cheltuielile suportate de academie inclusiv: salariul achitat personalului neimplicat în procesul de instruire, procurarea mijloacelor fixe, reparații capitale, deplasări, arenda mijloacelor de transport, primele de asigurare obligatorii, burse pentru studenți, indemnizații de eliberare, indemnizații pentru incapacitatea temporară de muncă, indemnizații de maternitate pentru creșterea copilului și alte cheltuieli neprevăzute de procesul de instruire.

Astfel, pe lângă cele 4 categorii de cheltuieli legate de instruirea studenților, sunt indicate și alte cheltuieli nelegate de instruirea acestora.

Acțiunea înaintată Ministerul Apărării a fost depusă după fost abrogată modalitatea de calcul a cheltuielilor de instruire, astfel Ministerul Apărării urma să modifice calculul, conform legislației în vigoare la data întocmirii calculelor.

Aprecierea instanțelor ierarhic inferioare a concluziei expertului precum că este bazată pe Ordinul nr. 93 din 19.07.2010, este greșită, deoarece ordinul dat nu reflectă careva calcule sau nomenclator cheltuieli care pot servi la estimarea cheltuielilor de instruire.

Ordinul nr. 93 din 19.07.2010 nici nu a fost pus ca bază juridică în fața expertului pentru a stabili cuantumul cheltuielilor suportate pentru instruirea lui Buța Alexei.

Recurentul consideră că expertul corect a constatat că calculul efectuat în baza Ordinului nr. 123 din 20 iunie 2007 nu poate fi considerat în calitate de probă veridică, pertinentă și admisibilă. Just a concluzionat că metoda de calcul aplicată de Ministerul Apărării nu poate fi aplicată, căci ea conține un spectru larg de cheltuieli nelegate de instruirea studenților.

Recurentul susține că este de acord cu poziția precum că urmează să

compenseze pentru perioada 25 iulie 2013–31 iulie 2014 cheltuielile ce țin de cazare, echipament, asigurare alimentară și asigurare medicală.

Instanțele ierarhic inferioare nu au dat apreciere corectă Ordinului de plată din 18 septembrie 2020 în temeiul căruia Bucșa Alexei a achitat suma de 111479,80 lei în contul Academiei Militare, astfel, nu au ținut cont de buna-credință a recurentul care a executat obligația de compensare conform raportului de expertiză.

Instanța de apel nu a dat apreciere atât asupra explicațiilor participanților la proces, cât și înscrisurilor anexate la dosar prin prisma art. 121, 122 și 130 din Codul de procedură civilă.

Instanța de apel, a examinat superficial apelul fără a fi supus controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale, aplicabile speței.

Ca temei de drept recurentul a invocat temeiurile prevăzute de art. 432 alin. 3 lit. (b), alin. 4) din Codul de procedură civilă

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 07 aprilie 2022.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Potrivit dovezii de la fila dosarului 121 Vol. II instanța de apel a expediat participanților la proces decizia motivată la 07 iunie 2022, respectiv, cererea de recurs declarată la 04 august 2022, este depusă în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 12 august 2022, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimațiilor recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii, iar potrivit avizului de recepție corespondența a fost recepționată al 19 august 2022 (f.d.141-142).

Prin referința depusă la 26 august 2022 Ministerul Apărării a susținut că soluțiile emise de instanțele inferioare sunt corecte și întemeiate, astfel, a pledat pentru inadmisibilitatea recursului.

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acest este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Potrivit art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Bucșa Alexei,

reprezentat de avocatul Bujoreanu Eugeniu, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Buța Alexei, reprezentat de avocatul Bujoreanu Eugeniu.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari

Galina Stratulat

Victor Burduh